

OBSAH

ZÁMEK LÁNY



Lánský zámek – čp. 2

Pozdně renesanční budova z konce 16. století zřízená císařem Rudolfem II. jako lovecký zámeček; v první polovině 19. století a počátkem 20. stol. prošla výraznou přestavbou; od roku 1921 přechodné a letní sídlo prezidentů našeho státu.

21



Zámecký park

Francouzská květinová zahrada v těsné blízkosti zámecké budovy plynule přechází v lesopark v anglickém stylu o rozloze 110 ha s pohodlnými promenádami. Přístup pro veřejnost je hlavní zámeckou bránou ze Zámecké ulice.

23



Zámecké konírny – čp. 106

Novogotický areál stavitele Josefa Jiruše z první poloviny šedesátých let 19. století. Vystavět nechal kníže Maxmilián Egon I. z Fürstenberka.

25



Kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš

Rokoková zámecká kaple z poloviny 18. století, propojená v prvním patře krytou chodbou (prampouchem) s východním křídlem zámecké budovy. Dnes lánský farní kostel.

27



Zámecká brána a vrátnice

Mřížová vrata do zámeckého areálu; budova vrátnice ; vpravo vrata do skleníkové části parku.

29

TGM V LÁNECH



Muzeum Tomáše Garrigua Masaryka – čp. 197

Z barokního fústenberského špýcharu v Zámecké ulici vzniklo r. 2003 citlivou architektonickou přestavbou Muzeum T. G. Masaryka s badatelnou, s přednáškovým sálem a s malou kavárnou.

33



Pamětní síň dr. Alice Masarykové – čp. 200

Domek na dolním konci ulice Za Školou nechala r. 1928 vlastním nákladem zřídit dr. Alice Masaryková, dcera pana prezidenta, jako dům Československého Červeného kříže.

35



Hřbitov

Kulturní památka č. 4223. Založen na vašírovském katastru r. 1833; rozšířen v roce 1927 a znovu pak v osmdesátých letech 20. století. Místo posledního odpočinku prvního prezidenta československé republiky T. G. Masaryka a členů jeho rodiny.

37

ZAJÍMAVÉ BUDOVY A MÍSTA V LÁNECH



Základní škola Charlotty G. Masarykové – čp. 93

Budova ve Školní ulici, postavená v letech 1931 – 1932 za výrazného finančního příspěvní prezidenta T. G. Masaryka, aby nahradila nevyhovující školní budovy z let 1842 a 1907.

41



Mateřská škola

Budova čp. 373 ve Školní ulici, otevřená dne 31. srpna 1975.

43



Masarykovo náměstí

Centrum obce Láň, které postupně nabývalo současné podoby od konce první světové války a posléze od padesátých let 20. století.

45



Areál zemědělského dvora

Původně středověký poplužní dvůr; od r. 1921 do r. 1960 majetek Kanceláře prezidenta republiky; od r. 1960 Školní zemědělský podnik - účelové zařízení Vysoké školy zemědělské (nyní České zemědělské univerzity).

47



Budova ředitelství lánského zemědělského dvora – čp. 4

Dům postavený v roce 1792, sloužící jako administrativní budova lánského velkostatku.

49



Budova na rohu Zámecké ulice a Masarykova náměstí – čp. 6

Lánská prodejna smíšeného zboží s nejstarší souvislou obchodnickou tradicí. Domek postaven r. 1800 jako škola; v letech 1842 – 1852 sloužil jako fara a od r. 1852 až doposud jako obchod.

51



Obecní úřad – čp. 9

Budova tvořící jednu z dominant Masarykova náměstí; postavena byla roku 1898; dlouho nazývaná Doktorovna.

53



Hotel Classic – čp. 18

Původně největší lánská selská usedlost Bechnerových slouží od devadesátých let 20. století restauračním a hotelovým účelům. Součástí areálu je Muzeum sportovních vozů, otevřené v roce 1997.

55



U Hamouzů – čp. 1

V pramenech se už ve středověku uvádí svobodná krčma čp. 1; minimálně od tereziánských časů zde byla selská usedlost rodu Hamousových; dnes zde funguje autoservis Václava Hamouze.

..... 57



Bývalá pošta v Berounské ulici – čp. 23

Původně fürstenberské stavení; od r. 1826 obydlí rodiny Ullrichových. V r. 1870 sem z čp. 74 přesídlil lánský C. k. poštovní úřad a pošta zde od té doby fungovala až do konce roku 1991.

..... 59



Židovský rybník

Starobylá vodní nádrž v Křivoklátské ulici. Současná lichoběžníková podoba je z roku 1936.

..... 61



Uč se mít, hochu, školu rád – čp. 20

Dnes už neexistující dřevěná došková chalupa v Křivoklátské ulici, která v letech 1798 – 1800 sloužila jako vůbec první lánská škola.

..... 63



Cajchouz

Německy Zenghaus, česky zkomoleně Cajkhaus, Cajchouz. Nedochované dvoupatrové zděné fürstenberské skladiště loveckých potřeb, zbraní a soli. Zbořeno roku 1932.

..... 65



Penzion Alte Hütte – čp. 30

Jedna z nejstarších dochovaných lánských chalup, postavená v první polovině 17. století rodinou Kindlových. Stav po rekonstrukci v devadesátých letech 20. století. V současné době slouží roubený domek jako stylový penzion.

..... 67



Bývalý hostinec v Berounské ulici u brány – čp. 74

Původně řeznictví a pohostinství; od r. 1888 fürstenberský knížecí hostinec; od dubna 1925 do 1. července 1953 hostinec U Kindlů.

..... 69



Stará škola z roku 1842 v Zámecké ulici – čp. 93

Budova byla postavena roku 1842; zbořena byla roku 1934 po otevření Obecné školy Ch. G. Masarykové. Dnes je na jejím místě volné prostranství.

..... 71



Hubertus – čp. 95

Původně přístavba k lánské škole z roku 1907; od roku 1934 hotel; od počátku padesátých let Kulturní dům; v letech 1968 – 1975 mateřská škola; nakonec opět restaurace. Budova zbořena v únoru roku 2005.

..... 73



Fara – čp. 119

Původně sídlo církevního správního úřadu v Lánech a obydlí místního duchovního správce; od roku 1954 do roku 1968 mateřská škola; pak znovu fara.

..... 74



Stonovna – čp. 121

Budova v Zámecké ulici mezi bývalým Hubertusem čp. 95 a usedlostí Skleničkových čp. 12. Objekt Správy zámku Lány.

..... 75



Horníkova vila – čp. 125

Původně Řivnáčova vila z počátku 20. století na rohu Lesní ulice a ulice Berounské; později obydlí akademického malíře Františka Horníka, zvané Horníkovna, a místo stálé expozice Horníkova jezdeckého portrétu T. G. Masaryka.

..... 77



Lesní správa – čp. 140

Administrativní a obytná budova lesního úřadu stojící za bránou na jižním konci obce, postavená nákladem Kanceláře prezidenta republiky v roce 1932.

..... 79



Sokolovna – čp. 217

Víceúčelový objekt na Masarykově náměstí, sloužící k pravidelnému provozování sportovních aktivit, ale i k pořádání společenských a kulturních akcí.

..... 81



Dvojdoměk u budovy Lesní správy, řečený Šubrt – čp. 236/237

Současná podoba jediné dokončené stavby experimentálního zemědělského dvora Schubartshof, budovaného v letech 1785 – 1787.

..... 83

POMNÍČKY A VZPOMÍNKOVÁ MÍSTA



Pomník padlým v první světové válce

Desetimetrový štíhlý obelisk z hrubě opracované mrákotínské žuly s nižším hlazeným kulatým kamenným sloupem z Požárů u Konopiště zhotovil podle návrhu Josefa Plečnika architekt Rothmajer.

..... 86



Pomník obětem první světové války ve Vašírově

Pomníček z umělého kamene na paměť 20. výročí vzniku Československé republiky, stojící na vašírovské návsi.

..... 87



Lánský pomníček obětem druhé světové války

Lány, Masarykovo náměstí. Dne 2. května 1959 byl uprostřed trávníku proti nynější budově obecního úřadu odhalen skromný pomníček pěti lánským obětem nacistické okupace.

..... 88



Památník rudoarmějcům, zvaný Paraplíčko

Drobný objekt na kraji lesa u Šubrta nedaleko lánské Lesní správy, při cestě na Pánovku, připomínající květnové dny roku 1945.

..... 89



Místo havárie amerického letadla

Památníček americkému pilotovi Oskarovi Ridleyovi, který v těchto místech dne 18. dubna 1945 na padáku opustil svůj zasažený letoun.

..... 91



Kalvárie

Sousoší na západním konci Masarykova náměstí. Rozhodnutím Ministerstva kultury České republiky ze dne 21. října 1993 byl soubor soch na lánské parcele č. 117 prohlášen za kulturní památku.

..... 93



Ploskovská Panenka Maria

Drobný sakrální pseudogotický pískovcový objekt u silnice na Ploskov a dále na Beoun.

..... 94



Mariánská kaplička

Drobná sakrální stavba na vašírovské návsi.

..... 95



Masarykův kámen

Památný orientační bod v nepřístupné Lánské oboře za Novými Dvory u Masarykovy cesty.

..... 97

ZAJÍMAVOSTI V NEJBLIŽŠÍM OKOLÍ LÁN



Jivno

Zříceniny středověkého hrádku v Lánské oboře nad Klíčavou.

..... 100



Sobín

Skrovné pozůstatky anonymního středověkého hradiště v lese zvaném Starý zámek.

..... 101



Lánská obora

Ohrazená část křivoklátských lesů se zvláštním režimem, určená odedávna pro reprezentační myslivost. Dnes je poblíž Lán zřízena naučná stezka s vyhlídkou pro pozorování zvěře v jejím přirozeném prostředí.

..... 103



Oborní zeď a brány

Několikerá klenutá vrata v oborní zdi, která od sebe oddělovala fürstenberské (křivoklátské) a martinické (smečenské) panství.

..... 105



Zajícův dub

Dub Zajíce srdce udatného; památný, pověstmi opředený strom v Lánské oboře poblíž Zakopaného a zřícenin hradu Jivna.

..... 106



Dub Dohody

Místo společné porady T. G. Masaryka, jugoslávského krále Alexandra a rumunských státníků v roce 1925.

..... 107



Pánova louka

Rozlehlé odlesněné prostranství s rybníkem mezi lánskou Lesní správou a Novými Dvory.

..... 109



Fürstenberský a zámecký vodovod

Památky propojení technického myšlení a estetického cítění na konci 19. století a ve dvacátých letech století dvacátého.

..... 111



Šachta Betyнка

Někdejší kamenouhelný důl v polích pod Kopaninou a pod Bílou cestou, západně od Lán.

..... 113

PRAŽSKO-LÁNSKÁ KONĚSPŘEŽNÍ DRÁHA



Pražsko – lánská koněspřežní dráha

Druhá úzkorozchodná koněspřežní železnice na evropské pevnině, která fungovala cca od r. 1831 do r. 1873. Úsek z Prahy – Dejvic do Lán byl zprovozněn dne 25. října 1830

..... 117



Stavení v Lesní ulici, řečené Domek – Čp. 10

Dům byl postaven asi v roce 1830 jako nádraží Pražsko – lánské koněspřežní dráhy.

..... 121



Hájovna Píňě – Čp. 94

Dnes neobývaná zpustlá hájovna; původně nádražní budova *Pražsko – lánské koněspřežní železnice*.

..... 123

MAPY A OBRAZY



Historie a současnost

Ručně malovaný historický plánek zachycuje centrální část obce v roce 1880. Jako neuvěřitelný kontrast k historické kresbě působí letecký snímek obce z roku 2008.

..... 124



Lány v obrazech

Lány se staly inspirací pro malíře Karla a Petra Kellnerovy. Jako lánští rodáci zachytili ve svých obrazech mnoho zajímavých míst v Lánech a okolí.

..... 126

